

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

คำสองพยางค์ที่เกิดจากคู่คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน มีใช้กันอย่างแพร่หลายในภาษาไทยทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน หรือในวรรณคดี ตลอดจนในบทประพันธ์ต่าง ๆ เช่น บทเพลง ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับ เรื่องคำต่าง ๆ ที่มีใช้ในภาษาไทยไว้แล้ว เช่น คำประสม คำซ้ำ คำซ้อน คำคู่ และคำต่าง ๆ เหล่านี้อาจเป็นคำที่มีสองพยางค์หรือมากกว่าสองพยางค์ขึ้นไป แต่ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับ เรื่องคำสองพยางค์ที่เกิดจากคู่คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกันอย่างละเอียดมาก่อน

ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่า คู่คำหนึ่งคู่อาจปรากฏร่วมกันทำให้เกิด เป็นคำสองพยางค์ได้มากกว่าหนึ่งคำก็ได้¹ เช่น กลอก และ กลิ้ง เป็นคู่คำที่ทำให้เกิดคำสองพยางค์คือ กลอกกลิ้ง และ กลิ้งกลอก และคู่คำบางคำอาจปรากฏร่วมกับคู่คำอื่น ๆ ด้วยก็ได้ เช่น กลอก อาจเป็นคู่คำในคำสองพยางค์ กลับกลอก ด้วย คู่คำที่ทำให้เกิดคำสองพยางค์นั้น ในบางกรณีสับที่กันไม่ได้ จึงทำให้เกิด เป็นคำสองพยางค์ได้เพียงคำเดียว เช่น กลับ และ กลอก ทำให้เกิด เป็นคำสองพยางค์ได้คำเดียว คือ กลับกลอก แต่ในบางกรณีเป็นคู่คำที่สับที่กันได้ จึงทำให้เกิด เป็นคำสองพยางค์ได้สองคำ เช่น กลอก และ กลิ้ง จึงทำให้เกิด เป็นคำสองพยางค์ คือ กลอกกลิ้ง และ กลิ้งกลอก

¹ คู่คำจำกัดความ หน้า 7.

คำสองพยางค์ที่ประกอบด้วยคู่คำที่สลับที่กันได้ จะทำให้เกิดคำสองพยางค์ได้ สองคำ ๒ระบอบ โปษะกฤชณะ¹ เรียกว่า การสร้างคำด้วยการกลับคำ ซึ่งอาจทำให้ความหมายของคำสองคำที่เกิดขึ้นนั้นต่างกัน เช่น ชมเชย หมายถึง ยกย่อง สรรเสริญ เชยชม หมายถึง จับต้อง เล้าโลม

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาลักษณะของคำสองพยางค์ และของคู่คำดังกล่าว ทั้งในด้านชนิดและความหมาย ตลอดจนรูปแบบการประกอบคู่คำชนิดต่าง ๆ เข้าเป็นคำสองพยางค์ชนิดต่าง ๆ

1.2 จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1.2.1 ศึกษาชนิดและความหมายของคำสองพยางค์ที่เกิดจากคู่คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน

1.2.2 ศึกษาชนิดและความหมายของคู่คำที่ทำให้เกิดคำสองพยางค์ที่มีลักษณะดังกล่าวในข้อ 1.2.1

1.3 สมมติฐานในการวิจัย

คำสองพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน บางกรณีคู่คำอาจสลับที่กันได้ แล้วความหมายของคำสองพยางค์ที่เกิดจากคู่คำคู่เดียวกันนั้น อาจคล้ายกันหรือต่างกัน แต่บางกรณีคู่คำจะสลับที่กันไม่ได้

¹ ๒ระบอบ โปษะกฤชณะ, ลักษณะคำคำมูลของภาษาไทย. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์รวมสาส์น, 2522), หน้า 30.

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ศึกษาเฉพาะคำสองพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน ไม่ว่าจะ เป็นคำ พยัญชนะ เดี่ยวหรือพยัญชนะควบกล้ำ

1.4.2 ศึกษาเฉพาะคำสองพยางค์ที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และเป็นคำหรือส่วนที่ปรากฏใช้ในภาษาไทยกรุงเทพฯปัจจุบันโดยทั่วไป ทั้งนี้ไม่รวมคำที่ใช้ในคำประพันธ์ และส่วนที่มีลักษณะคล้องจอง

1.4.3 คำที่ปรากฏในวรรณคดีหรือคำพื้นสมัยไม่ได้อยู่ในขอบเขตของการวิจัยนี้

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.5.1 ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะคำสองพยางค์ประเภทที่กำลังศึกษาอยู่อย่างละเอียดลึกซึ้งขึ้น

1.5.2 ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างคำในภาษาไทยกว้างขวางยิ่งขึ้น

1.5.3 เป็นแนวทางในการศึกษาคำสองพยางค์ประเภทอื่นต่อไป

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

1.6.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำสองพยางค์ในภาษาไทยจากหนังสือและวิทยานิพนธ์ที่มีผู้วิจัยแล้ว เพื่อ เป็นแนวทางในการวิจัย

1.6.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525

1.6.3 วิเคราะห์ข้อมูล

1.6.3.1 แยกประเภทข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

ค่าสองพยางค์ค่าเดียวที่เกิดจากคู่ค่าที่สับที่กันไม่ได้

ค่าสองพยางค์สองค่าที่เกิดจากคู่ค่าที่สับที่กันได้

1.6.3.2 แยกข้อมูลแต่ละประเภทออกตามชนิดของค่า

1.6.3.3 วิเคราะห์รูปแบบการประกอบคู่ค่าชนิดต่าง ๆ เข้าเป็นค่าสองพยางค์ชนิดต่าง ๆ

1.6.3.4 แยกข้อมูลแต่ละประเภทออกตามความหมายของคู่ค่า

1.6.3.5 วิเคราะห์ความหมายของคู่ค่าและความหมายของค่าสองพยางค์ที่เกิดจากคู่ค่าดังกล่าว

1.6.4 สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ

เครื่องหมายและอักษรย่อที่ใช้ในงานวิจัย

1. 1 และ 2 หมายถึง หมายเลขประจำตำแหน่งของคู่คำประเภทที่สืบที่กันได้
2. * ใช้หน้าคำที่ไม่ปรากฏใช้ในภาษา
3. _ ใช้ขีดใต้อักษรย่อที่แทนชนิดของคู่คำ เพื่อแสดงว่าเป็นชนิดของคู่คำที่ไม่ปรากฏตามลำพัง
4. น หมายถึง คำนาม
5. ก หมายถึง คำกริยา
6. ข หมายถึง คำขยาย
7. (ก-ข) หมายถึง คำกริยา-คำขยาย

“คำสองพยางค์” ในงานวิจัยนี้หมายถึง คำที่เกิดจากคำพยางค์เดียวสองคำรวมกันเป็นคำหนึ่งคำ และสามารถปรากฏตามลำพังในประโยคได้

ตัวอย่าง

ไฟ สิน เป็นคำสองพยางค์ที่เกิดจากคำพยางค์เดียวสองคำรวมกัน คือ คำว่า “ไฟ” และ “สิน”

ตัวอย่าง

ไฟ สิน ดับ แล้ว

สิน ไฟ กำลัง จะ ดับ

คำว่า “ไฟสิน” และ “สินไฟ” เป็นคำสองพยางค์ที่เกิดจากคำพยางค์เดียวสองคำรวมกันและสามารถปรากฏตามลำพังในประโยคได้

“คำ” ในงานวิจัยนี้สรุปความมาจากคำจำกัดความคำว่า “คำ” ในหนังสือ
 หลักภาษาไทย ของพระยาอุปกิตศิลปสาร¹ ซึ่งกล่าวว่า คำ คือ เสียงที่พูดออกมาได้ความ
 อย่างหนึ่งตามความต้องการของผู้พูด ซึ่งบางคำอาจเป็นคำพยางค์เดี่ยวหรือคำหลายพยางค์ก็ได้

ในงานวิจัยนี้จะถือว่า คู่คำในคำสองพยางค์นั้น เป็นคำพยางค์เดี่ยวสองคำ
 เพราะว่า ปรากฏเป็นรายคำอยู่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ซึ่งคำที่เป็น
 คู่คำในคำสองพยางค์นั้น บางคำอาจปรากฏตามลำพังในประโยคได้ แต่บางคำอาจไม่ปรากฏ
 ตามลำพังในประโยค จะต้องปรากฏร่วมกับอีกคำหนึ่ง เป็นคู่คำที่ทำให้เกิดคำสองพยางค์เสมอ

ตัวอย่าง คำที่เป็นคู่คำในคำสองพยางค์ ซึ่งปรากฏตามลำพังในประโยคได้

ไฟ ปรากฏในประโยค ไฟดับแล้ว

หิน ปรากฏในประโยค เขากำลังผ่าหิน

ไฟ และ หิน เป็นคู่คำในคำสองพยางค์ คือ ไฟหิน และ หินไฟ ซึ่งปรากฏตาม
 ลำพังในประโยคได้

ตัวอย่าง คำที่เป็นคู่คำในคำสองพยางค์ที่คำหนึ่งไม่ปรากฏตามลำพังในประโยค
 แต่อีกคำหนึ่งปรากฏตามลำพังในประโยคได้

เกลี้ย ไม่ปรากฏตามลำพังในประโยค

กล่อม ปรากฏในประโยค แม่กล่อมลูกให้หลับ

เกลี้ย เป็นคู่คำในคำสองพยางค์ที่ไม่ปรากฏตามลำพังในประโยค จะต้องปรากฏ
 ร่วมกับคำว่า กล่อม เป็น เกลี้ยกล่อม

¹พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
 ไทยวัฒนาพานิช, 2522), หน้า 59.

"คู่คำ" ในงานวิจัยนี้หมายถึง คำพยางค์เดียวสองคำที่เป็นส่วนประกอบของ คำสองพยางค์ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ คำพยางค์เดียวสองคำที่ถือว่าเป็นคู่กัน เนื่องจากมี เสียงพยัญชนะต้น เหมือนกัน และอาจประกอบกันเข้าเป็นคำสองพยางค์ได้หนึ่งหรือสองคำ เช่น กดับ และ กลอก ถือว่าเป็นคู่คำ ซึ่งประกอบกันเข้าเป็นคำสองพยางค์หนึ่งคำ คือ กดับกลอก

ไฟ และ ผิน เป็นคู่คำซึ่งประกอบกันเข้าเป็นคำสองพยางค์ได้สองคำ คือ ไฟผิน และ ผินไฟ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมวดคำที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ในงานวิจัยนี้ มีหมวดคำที่เกี่ยวข้องกับคำสองพยางค์ และคู่คำที่เป็นข้อมูลอยู่ทั้งหมด 4 ชนิด การกำหนดหมวดคำเหล่านี้ ผู้วิจัยใช้กรอบประโยคทดสอบทั้งหมด 5 คู่ ซึ่งเป็นกรอบประโยคทดสอบจากหนังสือ โครงสร้างภาษาไทย:ระบบไวยากรณ์¹ ของ ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์ หมวดคำ 4 ชนิดเหล่านี้ ได้แก่

คำนาม	คำกริยา ² ๑๓๖ - ๑๓๗
คำขยาย	คำกริยา-คำขยาย

1. คำนาม

ตัวอย่าง

ไฟไหม้บ้าน

คนงานตัดหิน

ไฟหินควรรดับก่อนนอน

หินไฟควรรดับก่อนนอน

ไฟ หิน ไฟหิน หินไฟ ปรากฏในตำแหน่งคำนามได้ จึงถือว่าเป็นคำนาม

¹วิจิตร ภาณุพงศ์, โครงสร้างภาษาไทย ระบบไวยากรณ์. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธ, 2520), หน้า 56

²เพื่อความสะดวกในงานวิจัยนี้จะรวมเรียก คำกริยาอาการ คำกริยากรรม และคำกริยาทวิกรรมว่า คำกริยา และรวมเรียกคำคุณศัพท์ และคำกริยาวิเศษณ์ว่า คำขยาย

2. คำกริยา

ตัวอย่าง

แม่คลั่งมะนาวอยู่ในครัว

แม่กำลัง เคล้า เครื่องปรุง เข้าด้วยกัน

แม่ลง กู่ กำลัง คลั่ง เคล้า เกสรดอกไม้

แม่ลง กู่ กำลัง เคล้า คลั่ง เกสรดอกไม้

คลั่ง เคล้า คลั่งเคล้า เคล้าคลั่ง ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาได้จึงถือว่า เป็นคำกริยา

3. คำกริยา ^{บุพบท}

ตัวอย่าง

ผลไม้ เที่ยว วางอยู่ในกระดาษ

ผลไม้ แห้ง ถูกทิ้งลงตะกร้า

ผลไม้ เที่ยว แห้ง วางอยู่ในกระดาษ

เขา ทิ้ง ผลไม้ แห้ง เที่ยว ลงในถังขยะ

เที่ยว แห้ง เที่ยวแห้ง แห้งเที่ยว ใช้ขยายคำนาม เช่น ผลไม้ ได้ จึงถือว่า เป็นคำขยาย

ตัวอย่าง

แดง นั่ง หงอ อยู่คนเดียว

แดง นั่ง เหงา อยู่คนเดียว

แดง นั่ง หงอ เหงา อยู่คนเดียว

แดง นั่ง เหงา หงอ อยู่คนเดียว

หงอ เหงา หงอเหงา เหงาหงอ ใช้ขยายคำกริยา เช่น นั่ง ได้ จึงถือว่า

เป็นคำขยาย

4. คำกริยา-คำขยาย

ตัวอย่าง

ข้าวในหม้อแข็งมาก

ฉันไม่ชอบกินข้าวแข็ง

น้องเดินแข็งแล้วนะ

แข็ง ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาในประโยคที่ 1 เป็นคำขยาย คือ ขยายคำนาม ข้าว ในประโยคที่ 2 และขยายคำกริยา เดิน ในประโยคที่ 3 ได้ จึงถือว่า เป็น คำกริยา-คำขยาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย